

Ecologisch onderzoek Van Sijpesteijnkade en omgeving

**Update quickscan en beschrijving resultaten soortgericht
onderzoek naar vleermuizen en gierzwaluwen.**

3 april 2013

Ecologisch onderzoek Van Sijpesteijnkade en omgeving

**Update quickscan en beschrijving resultaten soortgericht
onderzoek naar vleermuizen en gierzwaluwen.**

Verantwoording

Titel	Ecologisch onderzoek Van Sijpesteijnkade en omgeving
Opdrachtgever	Gemeente Utrecht
Projectleider	Lotte Schouten
Auteur(s)	Lotte Schouten
Tweede lezer	Roland van der Vliet
Uitvoering veldwerk	Lotte Schouten, Frank Aarts, Vincent Wisgerhof, Carolien Wegstapel, James Lidster
Projectnummer	1208021
Aantal pagina's	32 (exclusief bijlagen)
Datum	3 april 2013
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Natuurwetgeving	9
1.3 Methode	10
2 Locatie en beoogde ontwikkeling	13
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	13
2.2 Beoogde ontwikkeling	15
3 Soortverspreiding en toetsing Flora- en faunawet.....	19
3.1 Algemeen	19
3.2 Overzicht van effecten.....	19
3.3 Flora	20
3.4 Grondgebonden zoogdieren.....	20
3.5 Vleermuizen	20
3.6 Vogels	24
3.7 Amfibieën en reptielen.....	26
3.8 Vissen.....	26
3.9 Ongewervelden	26
3.10 Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten	26
4 Conclusies en aanbevelingen	29
4.1 Conclusie.....	29
4.2 Aanbevelingen.....	30
5 Literatuur.....	31

Bijlage(n)

1. Toelichting natuurwetgeving
2. Gehanteerde methode vleermuizeninventarisatie

1 Inleiding

De gemeente Utrecht is voornemens het stationsgebied te herinrichten. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving die bij dit project relevant is, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de gemeente Utrecht heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herinrichting van het stationsgebied. In 2009 is voor het totale stationsgebied al ecologisch onderzoek uitgevoerd. Het toenmalige plangebied is nu opgesplitst in kleine deelgebieden, waarvoor opnieuw ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Een dergelijke update is gewenst in verband met de houdbaarheid van de data op termijn. Deze rapportage beschrijft de resultaten van deze quickscan van het gebied Van Sijpesteijnkade en omgeving. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De NB-wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de NB-wet noodzakelijk. In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 1.

De beoogde planlocatie is gelegen in de gemeente Utrecht. De afstand tot het meest nabijge Natura 2000-gebied, de Oostelijke Vechtplassen, bedraagt meer dan vijf kilometer. De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt meer dan een kilometer. Gezien het lokale karakter van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden en Ecologische Hoofdstructuur niet verwacht.

Samengevat is voor de beoogde ontwikkeling alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 7 mei 2012
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Eerder uitgevoerd “Ecologisch onderzoek Stationsgebied Utrecht” (kenmerk: R001-4570833RJR-kmi-V01-NL)

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

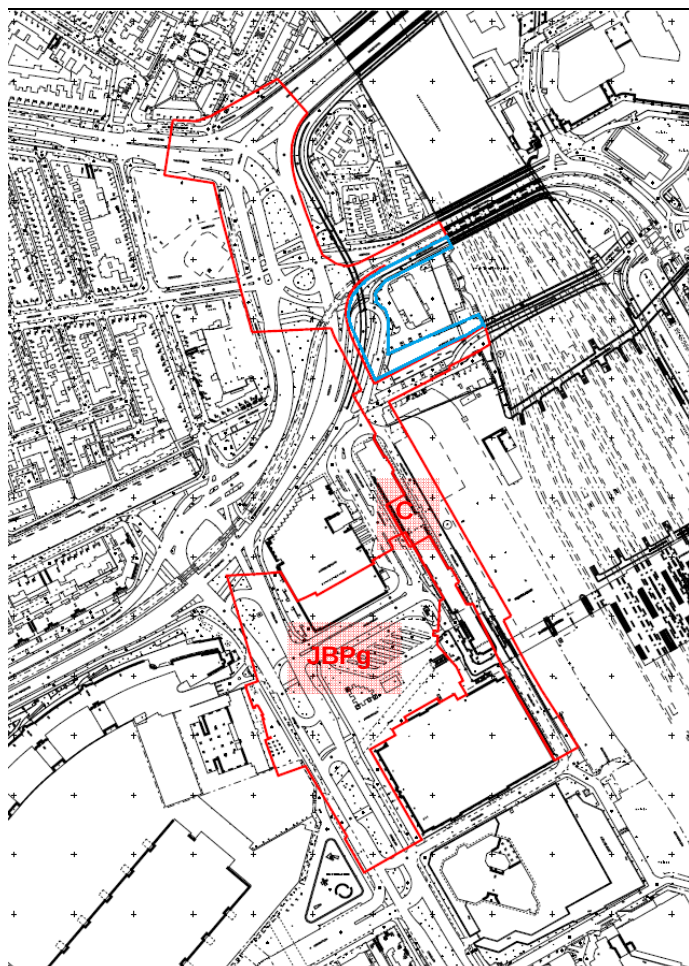
Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 5.

2 Locatie en beoogde ontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

De figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied weer. In figuur 2.2 is een foto-impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd door de rode contour). Het gedeelte aangeduid met JBPg hoort niet bij het plangebied, evenals gebouw Cranenborgh (aangeduid met een C). De blauwe contour hoort wel bij het plangebied.

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied.

In het noorden bestaat het plangebied uit het wegennetwerk van Westplein. In de huidige situatie is dit een kruising van wegen van en naar het centrum in combinatie met een bus- en trambaan.

Groen is vrijwel alleen aanwezig in de middenberm. Bebouwing is in dit deel van het plangebied niet aanwezig.

Het plangebied bestaat ter hoogte van de Van Sijpesteijnkade uit een huizenblok met bijbehorende groenstructuren (Van Sijpesteijnkade 1-35), vijf grote iepen ten zuiden van de Leidsche Rijn, de Leidsche Rijn en de groenstructuur ten noorden van de Leidsche Rijn. De huizen aan de Van Sijpesteijnkade hebben aan de noordzijde veelal een rechte gevel. Aan de zuidzijde hebben de meeste woningen een pannendak. Tussen het huizenblok en de Leidsche Rijn loopt een fietspad van en naar het centrum van Utrecht en het Centraal Station. Aan beide zijden van het fietspad is een fietsenstalling aanwezig.

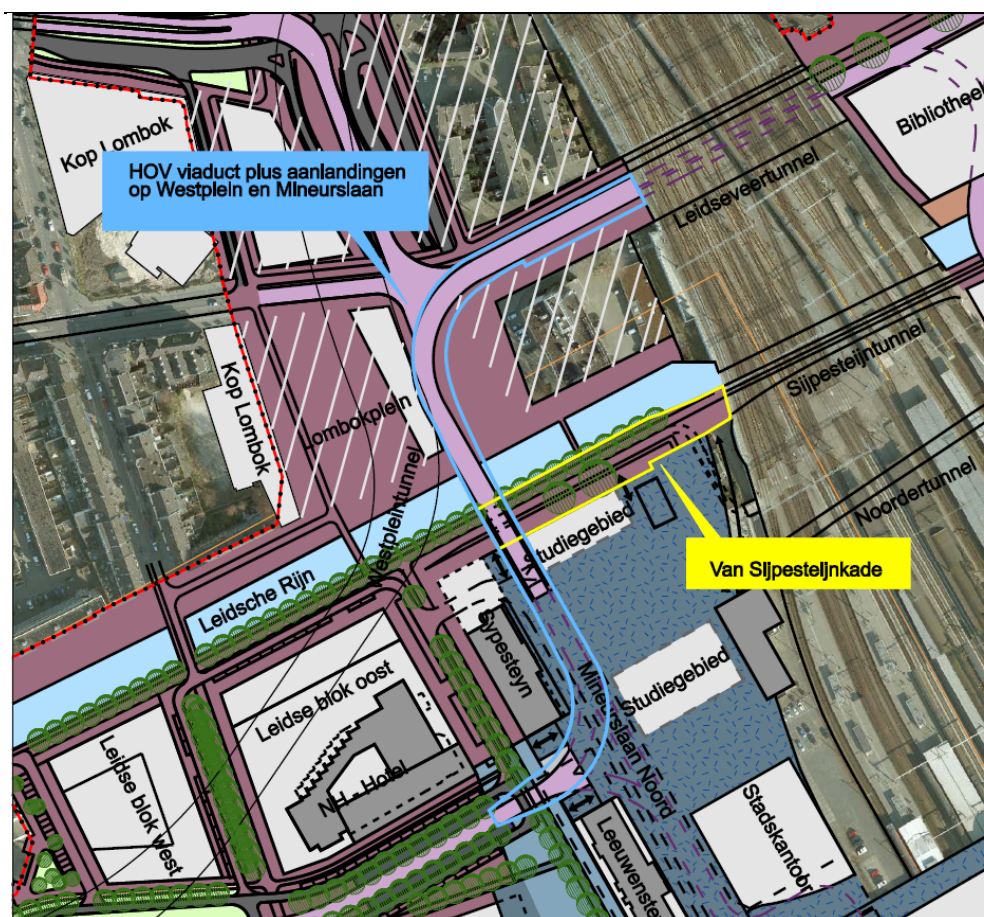
In het zuiden wordt het plangebied gevormd door de Mineurslaan. Een smalle weg richting het Jaarbeursplein waarlangs geen groen aanwezig is. De weg wordt grotendeel omsloten door hoogbouw. De bebouwing aan de Mineurslaan is geen onderdeel van het plangebied.

2.2 Beoogde ontwikkeling

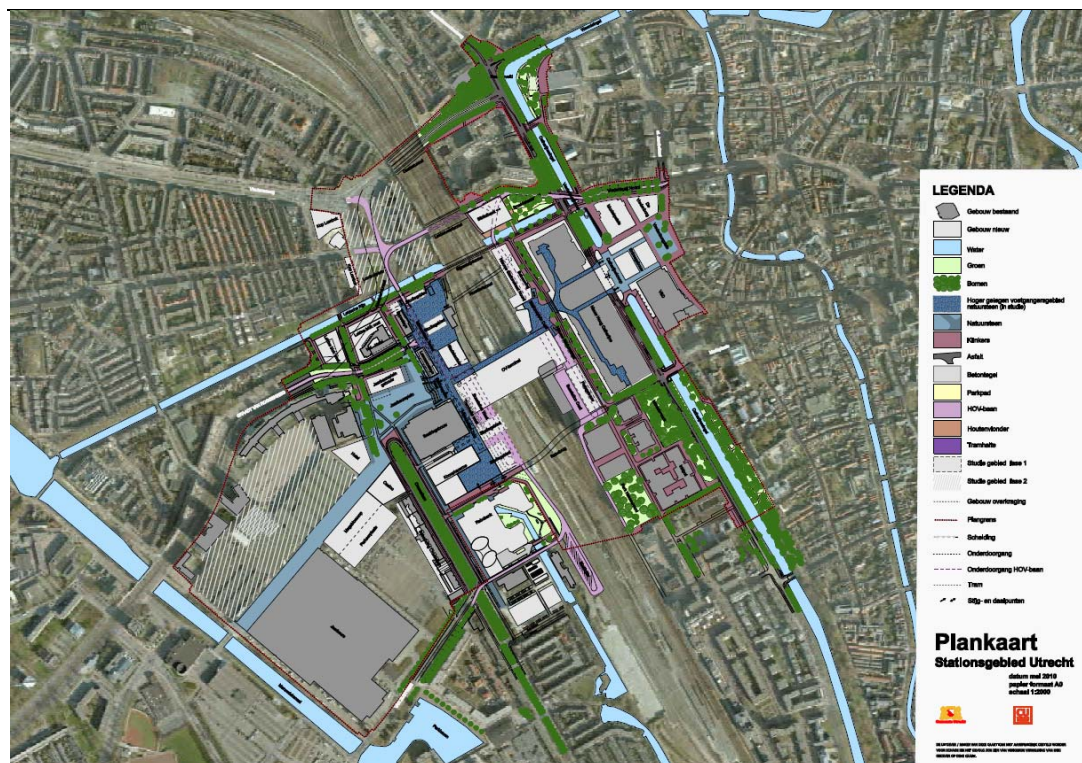
Bij doorgang van de voorgenomen ontwikkeling wordt de openbare ruimte opnieuw ingericht ten behoeve van de realisatie van de nieuwe HOV-baan. Dit houdt het volgende in:

- Het Westplein wordt opnieuw ingericht. Hiervoor zal het huidige wegennet wordt aangepast en het aanwezige groen worden verwijderd
- Over het Westplein wordt een HOV viaduct gerealiseerd. Deze start ongeveer vanaf de Van Sijpesteijnkade en verzorgt de verbinding met de Mineurslaan en de Vleutenseweg
- Ter hoogte van de Van Sijpesteijnkade wordt het pand van café The Guardian gesloopt. Het slopen van de overige panden aan de Van Sijpesteijnkade valt buiten de scope van dit onderzoek. Hiervoor is de NS verantwoordelijke en niet de gemeente Utrecht. De bomen ten noorden van de woningen blijven gehandhaafd. In de nieuwe situatie worden extra bomen gepland. Tevens wordt de Leidsche Rijn deels weer open gewerkt en mogelijk deels versmald (max. 1 meter)
- Ter hoogte van de Mineurslaan wordt het huidige wegennet aangepast naar een voetgangersgebied. De HOV-baan verdwijnt hier onder de grond. De openbare ruimte wordt vervolgens opnieuw ingericht

Een indruk van de ontwikkelingen wordt gegeven in de figuren 2.3 en 2.4.

Figuur 2.3 Impressie van de werkzaamheden in het plangebied [© Gemeente Utrecht, 2012].

Figuur 2.4 Impressie van de ontwikkelingen in de omgeving van het plangebied [© Gemeente Utrecht, mei 2010].

3 Soortverspreiding en toetsing Flora- en faunawet

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

3.2 Overzicht van effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Trillingen tijdens de realisatiefase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

Permanente invloeden:

- Open leggen van watergang
- Afbraak van gebouwen
- Kap van bomen
- Verwijderen van struweel

3.3 Flora

Soortverspreiding

Bij het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Het plangebied beschikt echter niet over geschikte standplaatsen, waardoor geen (strikt) beschermde vaatplanten zijn waargenomen. Ook op de kade van de Leidsche Rijn bevinden zich geen standplaatsen van (strikt) beschermde vaatplanten. In de directe omgeving van het plangebied zijn wel beschermde vaatplanten aanwezig (onder andere Tongvaren ten noorden van het plangebied en Gele helmbloem aan de Blekerstraat) [NDFF, 2013]. Deze individuen worden echter niet geschaad door de beoogde plannen. Aanwezigheid van (strikt) beschermde vaatplanten in het plangebied wordt op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige habitat uitgesloten.

Toetsing

Niet van toepassing.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Soortverspreiding

De eekhoorn is de enige soort die op basis van verspreidingsgegevens [Broekhuizen et al., 1992; www.zoogdieratlas.nl] in het plangebied aangetroffen kan worden. Echter, het aanwezige groen in het plangebied is te minimaal om te kunnen functioneren als (onderdeel van het) leefgebied van de Eekhoorn. Aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren wordt op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop uitgesloten.

Toetsing

Niet van toepassing.

3.5 Vleermuizen

Soortverspreiding

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle vleermuissoorten die in Nederland voorkomen zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet en genieten hierdoor strikte bescherming. Op basis van verspreidingsgegevens [Limpens et al., 1997; Limpens et al., 2009; www.zoogdieratlas.nl] en eerder uitgevoerd onderzoek gericht op vleermuizen kan aanwezigheid

in het plangebied van de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger niet worden uitgesloten. Daarnaast kan ook aanwezigheid van de Watervleermuis, die mogelijk de Leidsche Rijn als onderdeel van zijn foerageergebied en/of vliegroute gebruikt, niet worden uitgesloten. Tijdens eerder uitgevoerd onderzoek [Tauw, 2009] blijkt de groenstructuur langs de Van Sijpesteijnkade intensief als foerageergebied te worden gebruikt door de Gewone dwergvleermuis. Vaste verblijfplaatsen zijn bij eerder onderzoek [Tauw, 2009] niet vastgesteld. Dit sluit de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen in de huidige situatie van het plangebied echter niet uit. De verschillende panden rondom de Van Sijpesteijnkade zijn in potentie geschikt als verblijfplaats (zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats).

Omdat eerder uitgevoerd nader onderzoek naar vleermuizen gedateerd is [Tauw, 2009] en aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied niet kan worden uitgesloten, is nogmaals nader onderzoek uitgevoerd. Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het leefgebied van vleermuizen in de vorm van vaste verblijfplaatsen, foerageergebied en (onderdeel van een) vliegroute. Nader onderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen vast te stellen dan wel uit te sluiten.

Resultaten nader onderzoek

In de maanden juni tot en met september is er soortgericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Hiervoor zijn in totaal vier veldbezoeken aan het plangebied gebracht. De gehanteerde methode voor de uitvoering van het soortgericht onderzoek staat beschreven in bijlage 2. Een overzicht van de resultaten van het onderzoek is in figuur 3.1 in kaart gebracht. Hier zijn de resultaten van een groter geheel (dus ook relevante zaken buiten het plangebied) weergegeven.

- **Algemeen**
Tijdens het soortgericht onderzoek naar vleermuizen zijn alleen individuen van de Gewone dwergvleermuis waargenomen. Verspreid over het plangebied en de directe omgeving daarvan is in verschillende mate vleermuisactiviteit waargenomen, met uitzondering van de Mineurslaan; hier is tijdens het gehele onderzoek geen vleermuisactiviteit waargenomen. Over het algemeen is er sprake van slechts zeer kleine aantallen vleermuizen in het plangebied
- **Verblijfplaatsen**
Tijdens het nader onderzoek zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied vastgesteld. Wel zijn in de directe omgeving van het plangebied verblijfplaatsen vastgesteld. Deze verblijfplaatsen zijn in figuur 3.1 aangeduid
 - Er is een zomerverblijfplaats (2-5 individuen) en een winterverblijfplaats (1-2 individuen) aanwezig in een van de panden aan de Van Sijpesteijnkade (op de grens van het plangebied). Zwermactiviteit is waargenomen aan de zuidzijde bij de panden nabij het

spoor, de exacte locatie van de verblijfplaats is niet vastgesteld, maar met zekerheid kan worden gesteld dat deze zich buiten de scope van het plangebied bevindt (zie ook §2.2)

- De eerder vastgestelde verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis aan de Blekerstraat [Tauw, 2009] lijkt nog in gebruik. Aangezien dit pand niet binnen het plangebied valt, heeft de focus niet op het aantonen van de verblijfplaats gelegen, maar is onderzocht vanuit welke richting de vleermuizen komen die in het plangebied zijn aangetroffen. Nabij de Blekerstraat (maar buiten het plangebied) is tijdens dit onderzoek een relatief hoge vleermuisactiviteit waargenomen
- De wijk Lombok die grenst aan het Westplein is door de oudere gebouwen zeer geschikt voor vleermuizen. Deze wijk is in het kader van dit onderzoek niet onderzocht. Het is echter waarschijnlijk dat er meerdere verblijfplaatsen aanwezig zijn in deze wijk
- Daarnaast zijn aan de oostzijde van het spoor meerdere vaste verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen (zie figuur 3.1). Deze hebben echter geen of een zeer beperkte binding met het plangebied

- **Vliegroutes**

De Leidsche Rijn wordt sporadisch door individuen (2-4) van de Gewone dwergvleermuis gebruikt als vliegroute van en naar foerageergebieden en vaste verblijfplaatsen. Daarbij steekt de Gewone dwergvleermuis zonder problemen Westplein over. Ten oosten van het plangebied (aan de andere zijde van het spoor) bevindt zich een verblijfplaats in het pand van de FHG-bank aan het Smakkelaarsveld [Tauw, 2009] en in het gebouw van de Mediamarkt (zie figuur 3.1). Mogelijk dat de vliegroute over de Leidsche Rijn naar deze verblijfplaatsen leidt. Dit is echter niet vastgesteld.

De groenstructuren ter hoogte van Westplein worden sporadisch door een enkele Gewone dwergvleermuis gebruikt als (onderdeel van een) vliegroute. Vlak voor de ingang van de Daalsetunnel zijn enkele gewone dwergvleermuizen (1-2) waargenomen die de weg oversteken en de groenstructuren ten noorden van de Daalsetunnel gebruiken als foerageergebied. De spoorbrug wordt hierbij mogelijk als oriëntatiepunt gebruikt

- **Foerageergebieden**

De groenstructuren ten noorden en ten zuiden van de Van Sijpesteijnkade worden door enkele individuen (2-5) van de Gewone dwergvleermuis gebruikt als foerageergebied, evenals de Leidsche Rijn. De groenstructuren op Westplein worden ook als foerageergebied door de Gewone dwergvleermuis gebruikt. Per waarneming zijn steeds 1-2 vleermuizen gehoord. In de wijk rondom de Blekerstraat zijn op verschillende plekken nabij groenstructuren ook foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De activiteit in deze wijk, die overigens buiten het plangebied ligt, is relatief hoog

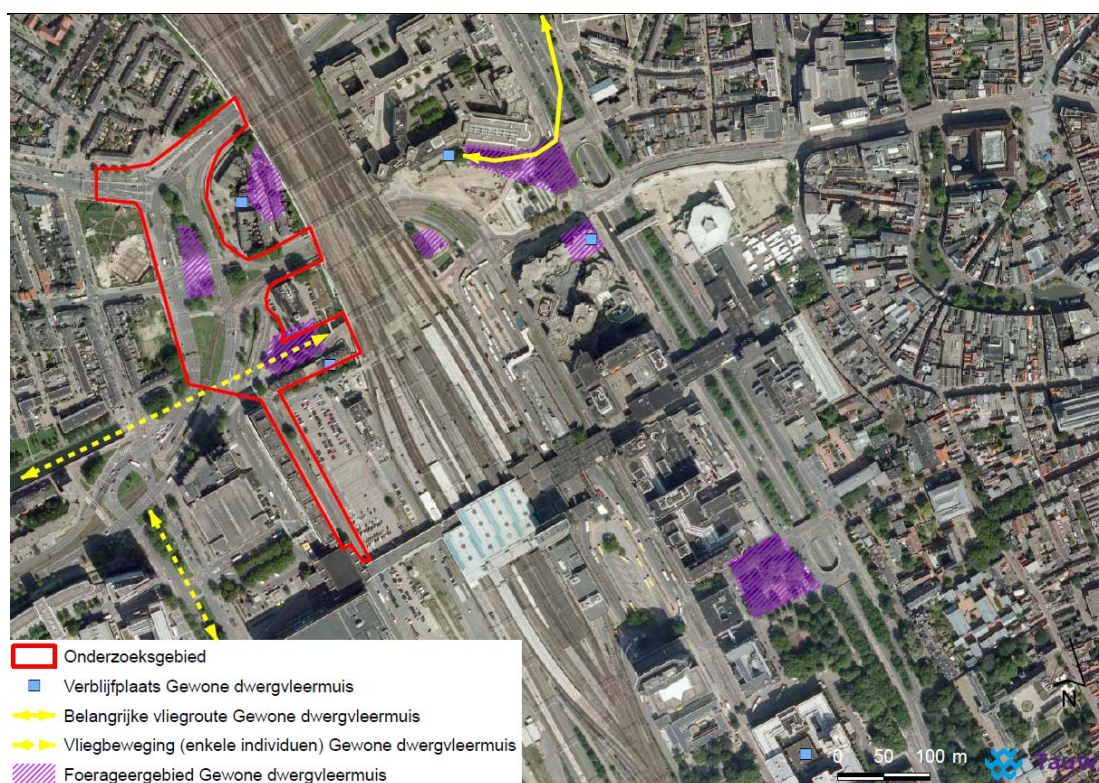
Toetsing

De belangrijkste elementen in het plangebied voor vleermuizen zijn de groenstructuren en de Leidsche Rijn. Deze worden beide (zij het in beperkte mate en frequentie) gebruikt door individuen van de Gewone dwergvleermuis om zich langs te verplaatsen.

Aantasting van deze structuren leidt tot aantasting van het leefgebied van vleermuizen. In welke mate hierdoor negatieve effecten optreden is afhankelijk van de mate waarin de structuren worden aangetast.

- De Leidsche Rijn (die wordt getransformeerd tot een aaneengesloten watergang) wordt aangetast zodra de werkzaamheden plaatsvinden. Negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis bij werkzaamheden aan de Leidsche Rijn treden daardoor mogelijk op. Echter, doordat dit deel van de Leidsche Rijn slechts zeer beperkt door de gewone dwergvleermuis gebruikt wordt, er voldoende alternatieven voor vleermuizen in de directe omgeving aanwezig zijn, en de toekomstige situatie aanmerkelijk beter geschikt wordt, worden effecten op de gewone dwergvleermuis niet verwacht en wordt de staat van instandhouding van de soort niet geschaad. Hierbij geldt tevens dat de werkzaamheden niet in de periode van avond- tot en met ochtendschemer in de maanden april tot en met oktober dienen te worden uitgevoerd. Dit is de actieve periode van vleermuizen. Kunstmatige verlichting op het water dient tijdens de periode vermeden te worden
- Indien groenstructuren op Westplein gehandhaafd blijven zijn negatieve effecten uitgesloten. De verbinding van en naar de verblijfplaatsen in de omgeving (via Westplein en Leidsche Rijn) blijft hierdoor intact. Indien groenstructuren niet geheel behouden kunnen blijven, dient met een ecooloog nader gekeken te worden op welke manier effecten voorkomen kunnen worden. Bij slechts gedeeltelijke kap van de groenstructuren worden, mede door het zeer beperkte gebruik door de gewone dwergvleermuis en er voldoende alternatieven voor vleermuizen in de directe omgeving aanwezig zijn, effecten niet verwacht

Indien alle groenstructuren én het water van de Leidsche Rijn verwijderd moeten worden ten behoeve van het voornemen, dienen aanvullende maatregelen te worden getroffen en dient mogelijk een ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Figuur 3.1 overzicht van de waarnemingen van vleermuizen in en om het plangebied (globaal begrensd).

3.6 Vogels

Soortverspreiding

Het plangebied beschikt over geschikt biotoop voor algemene broedvogels, zowel de groenstructuren aan de zuidzijde van de woningen als de bomenrij ten noorden van de woningen. Tijdens het oriënterende veldbezoek is één in gebruik zijnde nest aangetroffen in de meest oostelijke lep ten noorden van de woningen. Dit nest was ten tijde van het veldbezoek in gebruik door een paartje Zwarte kraai. Nesten in de groenstructuur ten zuiden van de woningen zijn niet waargenomen (mede omdat dit deel slecht of niet toegankelijk was), maar ook zeker niet uit te sluiten.

Het plangebied beschikt tevens over geschikt biotoop voor de Gierzwaluw en de Huismus. Beide soorten zijn opgenomen in categorie 2, waardoor de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Tijdens het oriënterende veldbezoek zijn groepjes van 2-6 foeragerende gierzwaluwen boven het plangebied waargenomen. Het broedseizoen van deze soort start echter pas rond 15 mei [van Dijk en Boele, 2011]. Uit eerder onderzoek blijkt dat de Gierzwaluw in de omgeving van het

plangebied broedt. In het V&D gebouw nestelen naar schatting tussen de 20 tot 30 paar (40-60 individuen). Dit gebouw vormt daarmee een belangrijke broedgelegenheid voor gierzwaluwen in het centrumgebied. Aanwezigheid van de Gierzwaluw in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn twee waarnemingen van de Huismus gedaan. Tussen de fietsen aan de noordzijde is een vrouwtje foeragerend waargenomen. In de groenstructuren aan de zuidzijde van de woningen het dichtst bij het spoor zijn 2-4 exemplaren van de Huismus waargenomen. Exacte nestlocaties en aantal broedparen zijn niet vastgesteld, tevens omdat het terrein deels niet toegankelijk was (eigendom NS). Aangezien alleen het pand van The Guardian (Engelse pub) onderdeel uitmaakt van het plangebied, wordt geen nader onderzoek naar de Huismus uitgevoerd. Op deze locatie is geen geschikt biotoop voor de Huismus aanwezig. Overige broedvogels met een jaarrond beschermde nestlocatie worden niet in het plangebied verwacht.

Nader onderzoek naar de Gierzwaluw is uitgevoerd in de periode van half mei tot half juli (2012), waarbij de BMP methode als leidraad is gehanteerd [van Dijk en Boele, 2011]. Dit geldt alleen voor de locaties binnen het plangebied waar bebouwing gesloopt wordt of wanneer er andere werkzaamheden aan de bebouwing plaatsvinden. Wanneer er geen werkzaamheden aan de bebouwing plaatsvinden, gaan er geen vaste nestlocaties verloren. Er dient in dit geval alleen rekening te worden gehouden met mogelijke verstoring door de werkzaamheden, door buiten de broedperiode van de Gierzwaluw te starten met de werkzaamheden.

Resultaten nader onderzoek

Op 14 juni en 10 juli is nader onderzoek naar de Gierzwaluw uitgevoerd. Tijdens beide bezoeken zijn geen individuen van deze soort in het plangebied waargenomen. Aanwezigheid van nestlocaties en onderdelen van de functionele leefomgeving van deze soort in het plangebied is uitgesloten.

Toetsing

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode (globaal van 15 maart – 15 juli). Echter ook buiten deze periode zijn in gebruik zijnde nesten beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. In het plangebied worden echter alleen nestlocaties van algemene broedvogels verwacht.

Over het algemeen geldt dat de sloop van gebouwen en het verwijderen van bomen, struiken en overige groenstructuren dienen gezien te worden als een voor vogels verstoringende activiteit en dient daarom buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden of te worden uitgevoerd. Voor algemene broedvogels geldt in ieder geval dat geen in gebruik zijnde nesten verstoord of verwijderd mogen worden.

3.7 Amfibieën en reptielen

Soortverspreiding

Het plangebied is ongeschikt voor het voorkomen van (strikt) beschermde amfibieën en reptielen.

Toetsing

Niet van toepassing.

3.8 Vissen

Soortverspreiding

Omdat er werkzaamheden aan de Leidsche Rijn plaatsvinden, dient rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van (strikt) beschermde vissoorten. Op basis van algemene verspreidingsgegevens kunnen de Kleine modderkruiper en de Bittervoorn mogelijk voorkomen in het plangebied. Tijdens eerder uitgevoerd vissenonderzoek wat door Tauw is uitgevoerd ter hoogte van het Smakkelaarsveld [Tauw, 2007] zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Ook de Utrechtse visatlas geeft geen beschermde soorten voor het gebied [de Jong *et al.*, 2003]. Tijdens het veldbezoek is gebleken dat het water van de Leidsche Rijn ter hoogte van het plangebied niet geschikt is voor het voorkomen van (strikt) beschermde vissoorten.

Toetsing

Niet van toepassing.

3.9 Ongewervelden

Soortverspreiding

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

Toetsing

Niet van toepassing.

3.10 Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 3.1 Beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden en die mogelijk geschaad worden door de ingreep.

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Grondgebonden zoogdieren	Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis (tabel 3)	Artikel 11
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen, mits uitvoering buiten broedseizoen	Niet van toepassing
Broedvogels, vaste verblijfplaatsen	Geen aantasting van nestlocaties en de functionele omgeving hiervan.	Niet van toepassing
Amfibieën	Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Reptielen	Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Vissen	Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Ongewervelden	Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Tauw heeft in opdracht van de gemeente Utrecht een oriënterend veldbezoek gebracht aan de Van Sijpesteijkade en omgeving, en heeft nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen en de Gierzwaluw in het plangebied. In 2009 is voor het totale stationsgebied al ecologisch onderzoek uitgevoerd. Het toenmalige plangebied is nu opgesplitst in kleine deelgebieden, waarvoor opnieuw ecologisch onderzoek is uitgevoerd. Een dergelijke update is gewenst in verband met de houdbaarheid van de data op termijn. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken worden de volgende conclusies getrokken:

Vleermuizen

- Verblijfplaatsen en de functionaliteit er van worden niet aangetast
- De belangrijkste elementen in het plangebied voor vleermuizen zijn de groenstructuren en de Leidsche Rijn. Deze worden beide (in zeer kleine aantallen) gebruikt door individuen van de Gewone dwergvleermuis om zich langs te verplaatsen. Algehele aantasting van deze structuren leidt mogelijk tot aantasting van het leefgebied van vleermuizen. Bij slechts gedeeltelijke aantasting van deze elementen treden, vanwege de zeer beperkte aantallen vleermuizen, de aanwezigheid van voldoende alternatieve mogelijkheden voor vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied én de verbeterende toekomstige situatie in het plangebied, geen effecten op
 - Indien groenstructuren en Leidsche Rijn niet voor het grootste deel behouden kunnen blijven, dient met een ecooloog nader gekeken te worden op welke manier effecten voorkomen kunnen worden
 - Indien alle groenstructuren en Leidsche Rijn verwijderd moeten worden ten behoeve van het voornemen, dienen aanvullende maatregelen te worden getroffen en dient mogelijk een ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd
 - De werkzaamheden bij de Leidsche Rijn dienen in ieder geval buiten de periode van avond- tot en met ochtendschemer in de maanden april tot en met oktober te worden uitgevoerd. Kunstmatige verlichting op het water dient tijdens de periode vermeden te worden

Vogels

- De werkzaamheden dienen te worden gezien als een voor vogels verstorende activiteit en dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden of te worden uitgevoerd. De grenzen van het broedseizoen zijn arbitrair, globaal tussen maart en juli

- Tijdens het nader onderzoek naar de aanwezigheid van de Gierzwaluw zijn geen nestlocaties binnen het plangebied aangetroffen. Aanvullende maatregelen hoeven niet te worden getroffen

Overige soorten

- In het plangebied worden geen overige (strikt) beschermde soorten verwacht. Dit betreft flora, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden

Zorgplicht

- Voor alle in het wild voorkomende planten en dieren is te allen tijde de zorgplicht van kracht

4.2 Aanbevelingen

In het algemeen geldt dat de ontwikkelingen in het stationsgebied van Utrecht ook positieve effecten kunnen hebben voor bijvoorbeeld vleermuizen en vogels. Deze geschiktheid kan afhangen van relatief kleine details. Voorbeelden van maatregelen ter ondersteuning van populaties van aanwezige (beschermde) soorten zijn onder andere:

- Het gebruiken van zoveel als mogelijk inheemse planten en bomen. Inheemse insectensoorten kunnen hier vaak beter op gedijen. Voor vleermuizen en vogels zijn nachtvinders en andere insecten een belangrijke voedselbron
- Door het plaatsen van bomen, met een beperkte onderlinge afstand, kunnen vliegroutes voor vleermuizen worden gecreëerd of versterkt. Hierdoor wordt het stedelijk gebied toegankelijker voor deze soortgroep
- Door het creëren van artificiële verblijfplaatsen holten in de nieuwbouw kunnen nieuwe verblijfplaatsen voor vleermuizen en vogels worden gecreëerd waardoor het in stand houden van de populatie mogelijk is. Te denken valt aan vleermuisstenen, -kasten, vogelvides en gierzwaluwpannen
- Omdat bij de woningen aan de Van Sijpesteijnkade, die buiten het plangebied vallen, huismussen zijn waargenomen, wordt aanbevolen de NS hiervan op de hoogte te stellen indien zij hiervoor ruimtelijke plannen hebben. Wanneer er werkzaamheden aan de bebouwing aan de spoorzijde van de Van Sijpesteijnkade plaatsvinden, bijvoorbeeld renovatie- of sloopwerkzaamheden, dient nader onderzoek naar de Huismus te worden uitgevoerd. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd in de periode van 10 maart tot 20 juni, waarbij de BMP methode als leidraad wordt gehanteerd [van Dijk en Boele, 2011]. Daarnaast dient hier rekening gehouden te worden met de verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis (locatie niet exact bepaald) in de bebouwing

5 Literatuur

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[van Dijk A.J. & Boele A. 2011]
Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

[de Jong, Th, Beenen & R., Heuts, P., 2003]
Atlas van de Utrechtse vissoorten. De verspreiding van vissoorten in de provincie Utrecht en beheersgebied van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Provincie Utrecht & Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R., 2009]
Cursusmateriaal: Vleermuizen en planologie.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[NDFF, 2013]
Uitvoerportaal NDFF Waarnemingen Gemeente Utrecht, d.d. 25 maart 2013.

[SOVON, 2002]
SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[Tauw bv, 2007]
Rapport: Ecoscan en aanvullend vis- en floraonderzoek bij het Smakkelaarsveld te Utrecht.

[Tauw bv, 2009]
Rapport: Ecologisch onderzoek stationsgebied Utrecht. Vleermuizen, vaatplanten en broedvogels. Kenmerk: R001-4570833RJR-kmi-V01-NL

www.zoogdieratlas.nl
www.ravon.nl
www.sovon.nl
www.vogelbescherming.nl

Bijlage

1

Toelichting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

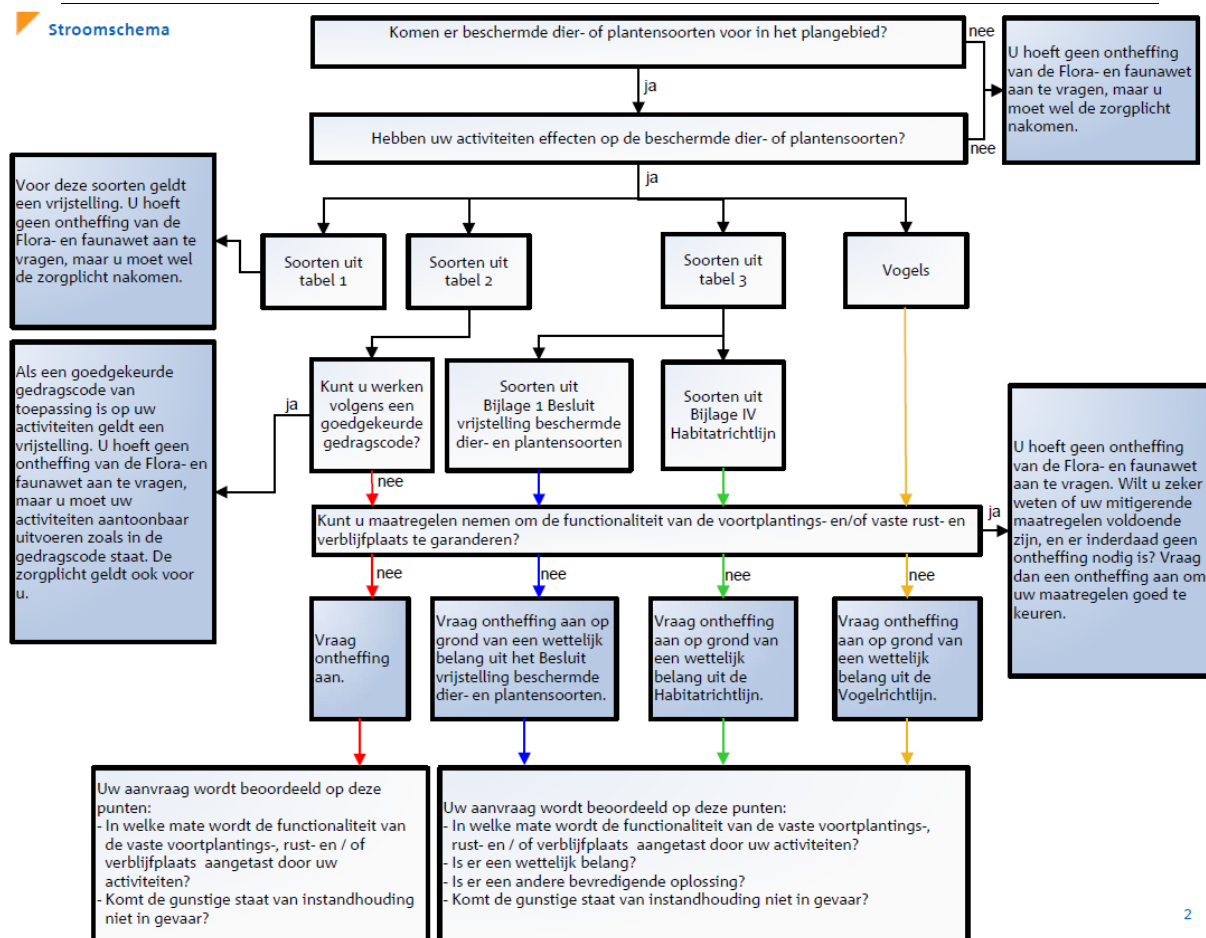
- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarre soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk).

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten:

Blauwe reiger, Boerenwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiswaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - *Veiligheid van het luchtverkeer*
 - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken". De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.

Bijlage

2

Gehanteerde methode vleermuizeninventarisatie

Methode vleermuizeninventarisatie

Het inventarisatie is uitgevoerd conform het vleermuizenprotocol NGB 2012 (NetwerkGroeneBureaus). In het vleermuisprotocol is de minimale onderzoeksverplichting vastgelegd om te komen tot een kwalitatief gedegen onderzoek. Voor de inventarisatie wordt gebruik gemaakt van batdetectors type Petterson D240x. Indien noodzakelijk wordt het onderzoek aangevuld met het geluidsanalyseprogramma Batsound. Het veldwerk is alleen uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden.

Het onderzoek richt zich met name op de volgende soorten: Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger.

Optimale onderzoekperiode	Tijdstip van onderzoek	Datum bezoek	Focus
15 april – 1 oktober	Avond	14 juni 2012	Zomer- en kraamverblijven, vliegroutes en foerageergebieden
	Ochtend	10 juli 2012	Zomer- en kraamverblijven
	Avond	28 aug 2012	Paar- en winterverblijven, vliegroutes en foerageergebieden
	Avond	26 sept 2012	Paar- en winterverblijven